

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

22 mai 2019

mun. Chișinău

Colegiul Penal în următoarea componență:
președinte
judecători

Diaconu Iurie
Catan Liliana
Guzun Ion

examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat de avocata Munteanu Angela în numele inculpatului, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 21 ianuarie 2019, în cauza penală privindu-l pe

BARBUȚA Serghei XXXXX, născut la XXXXX,
originar din XXXX și domiciliat în X.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 29.09.2018 – 16.11.2018;

Instanța de apel: 30.11.2018 – 21.01.2019;

Instanța de recurs: 08.04.2019 – 22.05.2019.

c o n s t a ț ă:

1. Prin sentința Judecătorei Anenii Noi din 16 noiembrie 2018, adoptată în conformitate cu art. 364¹ Cod de procedură penală în baza probelor administrate în faza de urmărire penală, Barbuța S. a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 264¹ alin. (4) Cod penal la 4 luni închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis.

În temeiul art. 90 Cod penal, s-a dispus suspendarea condiționată a executării pedepsei pentru o perioadă de probațiune de 3 ani.

Totodată, instanța a dispus încasarea din contul inculpatului, în beneficiul statului, a cheltuielilor judiciare în sumă de 340 lei.

2. Pentru a pronunța sentința, prima instanță, *în fapt*, a constatat că, Barbuța S., la 22 septembrie 2018, aproximativ la ora 04.50, fără a deține permis de conducere, fiind în stare de ebrietate alcoolică, conducea mijlocul de transport de model „BMW” cu n/î „XXXXX”, se deplasa pe drumul public din s. Bulboaca, r-nul Anenii Noi. Potrivit rezultatelor probelor biologice colectate de la Barbuța S., conform procesului-verbal al examinării medicale de constatare a faptului de consumare a alcoolului, stării de ebrietate și naturii ei, nr. 6680 din 22 septembrie 2018, în aerul expirat s-a stabilit alcool 1,09 mg./l, adică stare de ebrietate alcoolică cu grad avansat.

Pe baza stării de fapt expuse supra, confirmată de probele administrate, instanța a

reținut că, *în drept*, faptele inculpatului întrunesc elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute de art. 264¹ alin. (4) Cod penal, *conducerea mijlocului de transport de către o persoană care se află în stare de ebrietate alcoolică cu grad avansat, săvârșite de către o persoană care nu deține permis de conducere*.

3. Legalitatea și temeinicia sentinței de condamnare, în termenul și modul prevăzut de art. 401-402 Cod de procedură penală, a fost atacată cu apel de către procuror, care a solicitat casarea parțială a sentinței, în partea ce ține de executarea pedepsei, cu rejudecarea cauzei potrivit modului prevăzut pentru prima instanță și condamnarea inculpatului în baza art. 264¹ alin. (4) Codul penal, cu respectarea prevederilor art. 364¹ Codul de procedură penală, la 4 luni închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis.

4. Prin decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 21 ianuarie 2019, a fost admis apelul procurorului și s-a dispus casarea parțială a sentinței, în partea executării pedepsei, fiind exclus art. 90 Cod penal. În rest, celelalte dispoziții ale sentinței au fost menținute.

5. Pentru a decide astfel, instanța de apel a consemnat că, titularul apelului este de acord cu starea de fapt stabilită de instanța de fond, precum și cu încadrarea juridică a acțiunilor reținute în sarcina inculpatului, însă critică hotărârea primei instanțe referitor la aplicarea față de inculpat a prevederilor art. 90 Cod penal solicitând excluderea acestuia și condamnarea lui Barbuța S. în baza art. 264¹ alin. (4) Codul penal, la 4 luni închisoare cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis. Instanța de apel a conchis că cerințele procurorului sunt întemeiate și urmează a fi admise relevând în acest sens următoarele.

La individualizarea și stabilirea categoriei și termenului pedepsei inculpatului, instanța de apel va ține cont de prevederile art. 7, 61, 75 Codul penal și anume de gravitatea infracțiunii săvârșite, de motivul acesteia, de personalitatea celui vinovat, de circumstanțele cauzei care atenuază ori agravează răspunderea, de condițiile de viață ale familiei acestuia precum și de scopul pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării lui Barbuța S.

Pedeapsa se consideră echitabilă atunci când este capabilă de a contribui la realizarea scopurilor pedepsei penale, cum ar fi corectarea condamnatului și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni atât de către condamnat, precum și de alte persoane or, practica judiciară demonstrează că, o pedeapsă prea aspră generează apariția unor sentimente de nedreptate, jignire, înrăire și de neîncredere în lege, fapt ce poate duce la consecințe contrare scopului urmărit. Legalitatea pedepsei impune instanței obligația de a stabili pedeapsa în limitele fixate în Partea specială a Codului penal și în strictă conformitate cu dispozițiile Părții generale a Codului penal. Individualizarea pedepsei constă în obligația instanței de a stabili măsura pedepsei concrete infractorului, necesară și suficientă pentru realizarea scopurilor legii penale și pedepsei penale.

La caz, s-a reținut că inculpatul a mai comis anterior astfel de încălcări ale legii. Acest aspect impune concluzia că inculpatul are o personalitate antisocială statornică față de acest gen de infracțiuni, ceea ce impune necesitatea aplicării unei pedepse privative de

libertate, pentru a atinge scopurilor pedepsei, îndeosebi prevenirea comiterii infracțiunilor de către făptuitor. Astfel, pedeapsa aplicată inculpatului trebuie să fie capabilă să restabilească echitatea socială și să realizeze scopurile legii penale și pedepsei penale, în strictă conformitate cu dispozițiile părții generale a Codului penal și stabilirea pedepsei în limitele fixate în partea specială.

Recunoașterea vinovăției nu poate fi considerată ca circumstanță atenuantă, deoarece circumstanței respective i s-ar acorda o dublă valență juridică. Recunoașterea vinovăției a fost ca condiție la aplicarea prevederilor art. 364¹ Codul penal, respectiv fiindu-i redusă cu 1/3 din pedeapsa cu închisoare aplicată inculpatului.

Totodată, instanța de apel a menționat că la stabilirea pedepsei va ține cont și de modalitatea de comitere a infracțiunii și ambianța comiterii acesteia și anume: infracțiunea a fost comisă utilizând o sursă de pericol sporit. Circumstanțele menționate și personalitatea inculpatului, în cumul, justifică caracterul excepțional al pedepsei cu închisoare, care este proporțională faptei comise și echitabilă.

Conform art. 90 alin. (1) Codul penal, *dacă, la stabilirea pedepsei cu închisoare pe un termen de cel mult 5 ani pentru infracțiunile săvârșite cu intenție și de cel mult 7 ani pentru infracțiunile săvârșite din imprudență, instanța de judecată, ținând cont de circumstanțele cauzei și de persoana celui vinovat, va ajunge la concluzia că nu este rațional ca acesta să execute pedeapsa stabilită, ea poate dispune suspendarea condiționată a executării pedepsei aplicate vinovatului, indicând numai de cât în hotărâre motivele condamnării cu suspendare condiționată a executării pedepsei și perioada de probațiune sau, după caz, termenul de probă.*

O condiție obligatorie (și unicul temei) pentru condamnarea cu suspendarea condiționată a executării pedepsei rezidă în faptul că nu ar fi rațional ca inculpatul să execute pedeapsa cu închisoare stabilită. Aceasta ar însemna că, în rezultatul cercetării cauzei și calităților individuale ale inculpatului s-a format convingerea fermă în posibilitatea atingerii scopurilor pedepsei penale fără izolarea lui de societate, dar în condițiile unui control profilactic al comportamentului persoanei respective într-o anumită perioadă de timp. Astfel, instituția suspendării condiționate a executării pedepsei nu trebuie privită ca un avantaj sau un drept acordat de lege persoanelor vinovate, dar trebuie apreciată ca un mijloc preventiv de apărare socială care derivă din organizarea unei politici penale adaptate la realitatea socială concretă.

La caz, instanța de apel a reținut că suspendarea condiționată nu este eficientă în cazul inculpatului, fapt probat prin sentința anterioară în privința lui și comportamentul ulterior. Aplicarea condamnării cu suspendarea condiționată a executării pedepsei are ca temei de aplicare raționalitatea executării reale a pedepsei cu închisoare. La caz, personalitatea inculpatului impune prezumția puternică că aplicarea art.90 Codul penal în cazul inculpatului respectiv nu ar putea atinge scopurile pedepsei prevăzute de art.61 Codul penal în acest sens soluția primei instanțe, în partea individualizării executării pedepsei, nefiind aplicabilă cazului.

Anterior, s-a constatat că inculpatul a fost condamnat pentru o infracțiune identică, la o pedeapsă non-privativă de libertate. După executarea pedepsei, inculpatul a comis o

infracțiune identică. Faptul respectiv indică la imposibilitatea unei sancțiuni non-privative de libertate de a asigura realizarea scopului pedepsei penale (în special, scopul prevenirii comiterii a altor infracțiuni).

6. Nefiind de acord cu soluția adoptată de instanța de apel, avocata Munteanu A., acționând în interesele inculpatului, a declarat recurs ordinar solicitând casarea acesteia, cu menținerea sentinței.

În cererea de recurs, recurenta menționează că, potrivit prevederilor art. 75 Cod penal la stabilirea categoriei și termenului pedepsei, instanța de judecată ține cont de gravitatea infracțiunii săvârșite, de motivul acesteia, de persoana celui vinovat, de circumstanțele cauzei, care atenuează ori agravează răspunderea, de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului, precum și de condițiile de viață ale familie acestuia.

La aplicarea pedepsei în privința inculpatului instanța de apel nu au ținut cont de prevederile legale sus citate.

De asemenea, Curtea de Apel Chișinău la pronunțarea deciziei nu a aplicat prevederile art. 76 Cod penal, care obligă de a lua în considerare la aplicarea pedepsei circumstanțele atenuante: *contribuirea activă a inculpatului la descoperirea infracțiunii; căința sinceră în comiterea infracțiunii; lipsa antecedentelor penale; personalitatea inculpatului; se caracterizează pozitiv.*

În această ordine de idei, relevant este că pedeapsa aplicată lui Barbuța S. de către Curtea de Apel Chișinău, este de fapt o pedeapsă prea aspră. Infracțiunea comisă de inculpat se încadrează în prevederile art. 90 Cod penal, instanța de fond corect a ajuns la concluzia de a aplica această normă în privința lui.

De asemenea, recurenta menționează că instanța de fond a ținut cont de persoana celui vinovat, care se caracterizează pozitiv, nu figurează la evidența medicului narcolog, nu se află la evidența medicului psihiatru, paguba a restituit, de circumstanțele cauzei, de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării lui, precum și de circumstanțele legate de scopul și motivele faptei, de comportamentul făptuitorului în timpul și după consumarea infracțiunii.

Pedeapsa este echitabilă și atunci când este capabilă de a contribui la realizarea altor scopuri ale pedepsei penale, cum ar fi corectarea condamnatului și prevenirea comiterii de noi infracțiuni atât de către inculpat, cât și de alte persoane. Or, practica judiciară demonstrează că o pedeapsă prea blândă generează dispreț față de ea și nu este suficientă nici pentru corectarea infractorului și nici pentru prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni. De asemenea, o pedeapsă prea aspră generează apariția unor sentimente de nedreptate, jignire, înrăire și de neîncredere în lege, fapt ce poate duce la consecințe contrare scopului urmărit.

Astfel, aplicarea în privința inculpatului a unei pedepse sub formă de închisoare cu suspendarea condiționată a executării pedepsei va asigura echitatea acesteia, condiționând gradul influenței pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării inculpatului.

În drept, recurenta își întemeiază cererea pe prevederile art. 427 alin. (1) pct. 10)

Cod de procedură penală.

7. În conformitate cu prevederile art. 431 alin. (1) pct. 1¹) Cod de procedură penală, procurorul în referința depusă privind opinia lui asupra recursului declarat de avocata Munteanu A. menționează că acesta urmează a fi declarat inadmisibil, ca fiind vădit neîntemeiat, deoarece este lipsit de temeiuri legale.

8. Examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat, fără citarea părților, în baza actelor din dosar, Colegiul Penal conchide asupra inadmisibilității acestuia, pentru următoarele considerente.

Pornind de la dispoziția art. 432 alin. (2) pct. 4) Cod de procedură penală, se relevă că instanța de recurs, examinând admisibilitatea în principiu a recursului declarat împotriva hotărârii instanței de apel, fără citarea părților, în camera de consiliu, este în drept să decidă asupra inadmisibilității acestuia în cazul în care constată că recursul este vădit neîntemeiat. Soluția instanței prin care se dispune inadmisibilitatea cererii de recurs, din motiv că este vădit neîntemeiată, este precedată de efectuarea verificării temeiurilor de casare invocate de parte, în raport cu actele dosarului, drept urmare constatându-se că actul recurat este conform legii, fără a prezenta vreo lipsă de natură să-l afecteze și să genereze desființarea acestuia.

Din conținutul cererii de recurs, se constată că recurenta face trimitere la temeiul de casare stipulat de art. 427 alin. (1) pct. 10) din Cod de procedură penală, menționând că prin decizia instanței de apel inculpatului ia fost aplicată o pedeapsă prea aspră raportat la fapta comisă de acesta, adică, la caz, au fost aplicate pedepse individualizate contrar prevederilor legale, de aceea apărătorul intervine cu solicitarea de a fi casată decizia instanței de apel, cu menținerea în vigoare a sentinței.

În esență, sistematizând alegațiile recurentei se poate de conchis că critica primordială a acesteia vizează dezacordul cu excluderea art. 90 Cod penal aplicat față de inculpat de către prima instanță și exclus de instanța de apel. Concomitent, instanța constată că avocata Munteanu A. este de acord cu starea de fapt stabilită de instanțele de fond, precum și cu încadrarea juridică a acțiunilor reținute în sarcina lui Barbuța S., respectiv în această parte Colegiul Penal nu se va expune.

Verificând actele cauzei raportate la criticele avansate de recurentă, instanța de recurs le consideră vădit nefondate, menținând *ad integrum* statuările din decizia instanței de apel, în partea ce ține de chestiunea individualizării pedepsei realizate în privința inculpatului pentru comiterea de către acesta a infracțiunii prevăzute de art. 264¹ alin. (4) Cod penal.

Astfel, corect instanța de apel a consemnat în partea descriptivă a deciziei că: *suspendarea condiționată a executării pedepsei închisorii nu este eficientă în cazul inculpatului, fapt probat prin sentința anterioară în privința lui și comportamentul ulterior. Aplicarea condamnării cu suspendarea condiționată a executării pedepsei are ca temei de aplicare raționalitatea executării reale a pedepsei cu închisoare. La caz, personalitatea inculpatului impune prezumția puternică că aplicarea art. 90 Codul penal în cazul inculpatului respectiv nu ar putea atinge scopurile pedepsei prevăzute de art. 61 Codul penal în acest sens soluția primei instanțe, în partea individualizării executării*

pedepsei, nefiind aplicabilă cazului. Anterior, s-a constatat că inculpatul a fost condamnat pentru o infracțiune identică, la o pedeapsă non-privativă de libertate. După executarea pedepsei, inculpatul a comis o infracțiune identică. Faptul respectiv indică la imposibilitatea unei sancțiuni non-privative de libertate de a asigura realizarea scopului pedepsei penale (în special, scopul prevenirii comiterii a altor infracțiuni).

Colegiul Penal susține argumentele expuse supra de instanța de apel, raliindu-se la părere că în privința inculpatului urmează a fi aplicată pedeapsa închisorii în limitele speciale prevăzute de sancțiunea art. 264¹ alin. (4) Cod penal, prin prisma art. 364 alin. (8) Cod de procedură penală, de 4 luni închisoare, cu executarea acesteia în penitenciar de tip semiînchis.

În general, instanța de recurs consemnează că, pentru a se reține eroarea de drept stipulată în pct. 10) și pentru a se statua că s-au aplicat pedepse individualizate contrar exigențelor legale, instanțele de fond urmau să facă abstracție de prevederile art. 75 Cod penal, care reglementează criteriile generale de individualizare a pedepselor, dintre care unele se referă la respectarea prevederilor părții generale a Codului penal, în ceea ce privește aplicarea sancțiunilor de drept penal – limitele fiecărei pedepse, limitele în raport de concurs de infracțiuni, recidivă, circumstanțe agravante și atenuante etc., dar și de limitele stabilite în partea specială a Codului, criteriile de fapt pentru individualizarea pedepsei se referă la gradul de pericol al faptei săvârșite, la persoana făptuitorului, la împrejurările care atenuază sau agravează răspunderea penală. De facto, cerința textuală a acestui caz de casare presupune că s-a încălcat legea penală sau cea procesual-penală la aplicarea pedepsei și la stabilirea limitelor acesteia, sau a modului de executare, fiind inacceptabil faptul că avocata Munteanu A., pe calea recursului ordinar, dorește să se ajungă practic la o nouă analiză a circumstanțelor de fapt din sentința primei instanțe și din decizia instanței de apel nu pentru a fi corectată vreo eroare judiciară, ci doar în vederea stabilirii unei pedepse cu suspendarea condiționată a executării acesteia în privința lui Barbuța S., în acest sens instanța de recurs ordinar transformându-se într-o veritabilă instanță de apel, ceea ce excede scopul pentru care aceasta a fost creată.

Supunând analizei subsidiare actele cauzei, Colegiul constată că eroarea de drept semnalată de recurentă și stipulată în pct. 10) din alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală, în speță, cu certitudine nu a fost admisă de instanța ierarhic inferioară. La trasarea acestei concluzii, instanța de recurs a avut ca bază mai multe argumente temeinice și pertinente, care cad sub incidența nemijlocită a circumstanțelor de fapt din dosar și se mențin în vigoare până în prezent.

Potrivit celor conținute în decizia instanței de apel, Colegiul Penal constată că, la determinarea modului de executare a pedepsei instanța de apel a ținut seama de următoarele împrejurări: că inculpatul a recunoscut fapta incriminată prin rechizitoriu și vinovăția sa de comiterea acesteia, s-a căit sincer, este fără antecedente penale, a comis o infracțiune ușoară, conform art. 16 Cod penal, anterior a mai comis o infracțiune similară, infracțiunea a comis-o în stare de ebrietate, se caracterizează pozitiv, are loc permanent de muncă, la evidența medicilor narcolog și psihiatru nu se află.

Anume datorită circumstanțelor de mai sus, instanța de apel a statuat asupra aplicării pedepsei închisorii în privința lui Barbuța S., orientată spre limita minimă specială prevăzută de sancțiunea art. 264¹ alin. (4) Cod penal, coroborată cu art. 364¹ alin. (8) Cod de procedură penală, totodată ținând seama atât de circumstanțele ce îi atenuază răspunderea penală a inculpatului pentru faptele comise.

Pe de altă parte, urmează de reiterat că în cuprinsul deciziei instanței de apel au fost expuse deja raționamentele care au stat la baza respingerii solicitării părții apărării de a-i stabili lui Barbuța S. o pedeapsă cu suspendarea condiționată a acesteia. Așadar, din partea descriptivă a deciziei instanței de apel, se constată că instanța a dezbătut prin mai multe argumente criticele ce vizau pedeapsa, circumstanțele atenuante ce au influențat asupra operațiunii de individualizare a pedepsei, totodată decizia cuprinde și temeiurile de aplicarea față de inculpat a pedepsei cu închisoarea.

În cererea de recurs, avocata Munteanu A. enumeră în mare parte aceleași împrejurări evidențiate mai sus și în hotărârea judecătorească contestată. Instanța de recurs nu poate ralia la argumentele apărătorului, considerând că toate circumstanțele expuse de aceasta, care îl caracterizează într-o lumină pozitivă pe inculpat, au fost deja luate în considerare de instanța de apel la individualizarea pedepsei.

În același sens, se notează că, însăși scopul pedepsei penale stipulat în art. 61 Cod penal de legislator, prevede că pedeapsa este o măsură de constrângere statală și un mijloc de corectare și reeducare aplicată în privința condamnaților, care are drept scop restabilirea echității sociale, corectarea infractorilor, precum și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni, atât din partea acestora, cât și a altor persoane. Ca măsură de constrângere, pedeapsa are pe lângă scopul său represiv și o finalitate de exemplaritate, în ce privește comportamentul făptuitorului.

Pe de altă parte, pedeapsa și modalitatea de executare a acesteia trebuie individualizate în așa fel încât inculpatul să se convingă de necesitatea respectării legii penale și evitarea în viitor a săvârșirii unor fapte similare. Chestiunea de individualizare a pedepsei este un proces obiectiv, de evaluare a tuturor elementelor circumscrise faptei și autorului, având ca finalitate stabilirea unei pedepse în limitele prevăzute de sancțiunea articolului incriminat prin rechizitoriu inculpatului, la caz, fiind incident art. 264¹ alin. (4) Cod penal, în baza căruia a fost condamnat Barbuța S., cu aplicarea art. 364¹ alin. (8) Cod de procedură penală, la pedeapsă sub formă de 4 luni închisoare, cu executarea acesteia în penitenciar de tip semiînchis.

Față de lucrul judecat de instanța de apel, Colegiul consideră că o atare modalitate de individualizare a pedepsei corespunde exigențelor legii penale, iar pedeapsa aplicată infractorului este echitabilă raportat la scopul urmărit de legislator în art. 61 Cod penal, care îl va descuraja pe inculpat de a comite pe viitor alte fapte infracționale similare.

Având în vedere considerentele menționate în partea descriptivă a prezentei decizii și raportând situația reținută în cauză la prevederile art. 432 alin. (2) Cod de procedură penală, Colegiul Penal concluzionează că, la judecarea cauzei în ordine de apel, instanța de apel a respectat prevederile legale relevante, prescrise de art.414-419 Cod de procedură penală, iar argumentele din recursul ordinar declarat de avocata Munteanu A.

în numele inculpatului, sunt vădit neîntemeiate.

9. În temeiul art. 432 alin. (1) – (2) pct. 4) Cod de procedură penală, Colegiul Penal

d e c i d e :

Inadmisibilitatea recursului ordinar declarat de avocata Munteanu Angela în numele inculpatului, împotriva deciziei Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 21 ianuarie 2019, în cauza penală privindu-l pe Barbuța Serghei XXXXX, ca fiind vădit neîntemeiat.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral la 19 iunie 2019.

Președinte

Diaconu Iurie

Judecător

Catan Liliana

Judecător

Guzun Ion